

Valóságos könyvtár – könyvtári valóság. Könyvtár- és információtudományi tanulmányok 2018. Szerk. Kiszl Péter, Csík Tibor.
Budapest, ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet. 2018. 91–101.

PÉNZÜGYI KULTÚRA, VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉS, KÉPZÉS: A KÖNYVTÁR MINT A GAZDASÁGI FEJLŐDÉS EGYIK ZÁLOGA

KISZL PÉTER

ELTE BTK KITI, intézetigazgató egyetemi docens

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓ

Egy ország polgárai pénzügyi tudásának gyarapítása stratégiai feladat, hiszen mind a lakosság, mind a vállalkozói szféra, ezáltal az egész nemzetgazdaság számára kiemelt jelentőséggel bírnak a kellő körültekintéssel meghozott pénzügyi döntések. Különösen igaz ez hazánkra, ahol a különböző felmérések és a gyakorlati tapasztalatok alapján a lakosság pénzügyi ismeretei jócskán fejlesztésre szorulnak. A tanulmány ismerteti a pénzügyi tudatosság előmozdítására indított, jelenleg is zajló magyarországi projekteket, feltárja a kapcsolódási pontokat a felsőfokú könyvtárosképzés képzési és kimeneti követelményei (KKK) – konkrétan az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) könyvtártudományi oktatási programjai – és e megoldások között. Ezt követően bemutatja az ELTE Bölcsészettudományi Kar Könyvtár- és Információtudományi Intézetének témába vágó – modellértékű – kezdeményezéseit, amelyek szem előtt tartják a könyvtárak és a gazdasági szektor hosszú évek óta szorgalmazott, elmélyítésre szoruló kapcsolatainak katalizálását, a könyvtárosok szerepének növelését a vállalkozásfejlesztésben, illetve – intézményvezetői szinten – a gazdálkodási (és forrásszerzési) kompetenciák jelentőségét a közgyűjtemények hatékony működtetésében.

„Money management is a lifetime voyage.”
(Thinkig Money)

Pénzügyi – kultúra, műveltség, tudatosság, jólét

„Sajátos örökséget cipel országunk, hiszen míg a nyolcvanas években a nyugat a „Monopoly” társasjátékon nőtt fel, addig nekünk nem maradt más, mint a szocialista gazdaságot jelképező „Gazdálkodik okosan!”. A játék elményében nincs eltérés, a célokban viszont komoly különbség figyelhető meg. Előbbi esetében szállodákat, tereket kell vásárolnunk és a tönkretett konkurenciát beszerezniünk, a magyar verziójánál viszont a bútorszekrény és a nappali bútora jelenti a győzelem kulcsát.”¹ A „sajátos örökség” hatása az élet minden területén, így a könyvtárak világában is érezhető mind a mai napig. A régi beidegződések átformálása, a korszerű, gazdaságközpontú látásmód tudatosítása hatalmas és kitartó munkát igénylő, hosszú folyamat. Szólunk arról, hogy e célok eléréséhez miként járulhat hozzá az oktatás, illetve esetünkben a könyvtárosképzés.

Mielőtt azonban erre rátérnénk, fontos behatárolnunk tanulmányunk kulcsfogalmát, a pénzügyi kultúrát, melyhez a Magyar Nemzeti Bank (MNB) 2008-as meghatározását hívjuk segítségül: „*a pénzügyi ismeretek és készségek olyan szintje, amelynek segítségével az egyének képesek a tudatos és körületekintő döntéseikhez szükséges alapvető pénzügyi információkat azonosítani, majd azokat megszerzése után azokat értelmezni, és ez alapján döntést hozni, felmérve döntésük lehetséges jövőbeni pénzügyi, illetve egyéb következményeit.*”² A pénzügyi kultúra, illetve az angol „*financial literacy*” szakkifejezéshez jobban igazodóan, az egyes szakértők szerinti *pénzügyi műveltség* definiálásával számos nemzetközi³ és hazai közlemény⁴ foglalkozik. Lényegüket leegyszerűsítve: mindennek van pénzügyi vonzata, és szinte minden korosztály akár naponta is, több pénzügyi döntés meghozatalára kényszerül, így a pénzügyi ismeretek gyakorlati alkalmazása alapvető jelentőséggel bír a társadalom számára a mindennapi pénzügyi „jólét” elérése érdekében.

Nemzetközi kutatások – Magyarország helye a mezőnyben

A 2008-as pénzügyi válság óta számos elemzés született, elsősorban a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD)⁵ és a Világbank⁶ kezdeményezésére a pénzügyi tudatosság témakörében, melyek részletes ismertetésére most nincs módunk. Kiemeljük azonban, hogy a több országra kiterjedő vizsgálatok megállapításai egybehangzóan mutatják: „*Magyarországon a lakosság pénzügyi ismereteinek szintje elmarad a kívánatostól.*”⁷

Az Európai Unió (EU) pénzügyi kultúrát érintő – főként a fogyasztóvédelemhez kapcsolódó – törekvései is rámutatnak az egyes tagállamok közti különbségekre,⁸ illetve az ennek megszüntetése érdekében végrehajtandó, az Európai Parlament és az Európai Bizottság által is felismert, folyamatosan napirenden tartott feladatokra.⁹

Pénzügyi oktatási programok – külföldi és hazai gyakorlatok

A pénzügyi tudatosságot szolgáló kompetenciafejlesztés világszerte prioritást élvez, ennek okát nem kell magyarázni. Az is evidencia, hogy az eddig ismertetett szervezetek mindegyike katalizálja a pénzügyi oktatási programok kidolgozását és működtetését, ahogy társadalmi felelősségvállalásuk keretében a piaci szereplők is egyre inkább elkötelezettek nemcsak a lakosság, hanem a vállalkozói szektor vonatkozó ismereteinek – a digitális korszakra tekintettel is történő – bővítésére.¹⁰ Több nemzetközi merítésű kiadvány jelent meg a jó gyakorlatok összegyűjtésére és bemutatására, illetve útmutatásként az egyes nemzetek számára.¹¹

Magyarországon 2012-ben – a lakosság devizában való eladósodása kapcsán – született országgyűlési határozat arról, hogy a Kormány „*építse be az általános iskolák felső tagozatait, valamint a középfokú iskolák tananyagába a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok oktatását, a banki tranzakciók minimális követelményeinek a megismertetését és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.*”¹² A Nemzeti Alaptantervben (NAT) azonban jelenleg

csak a szakgimnáziumokban jelenik meg kötelező pénzügyi tantárgy, máshol közismertiként, választható jelleggel szerepel az órakináltnak.¹³

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) kutatásai meghatározók a témában.¹⁴ Figyelemre méltó a Magyar Nemzeti Bank Fogyasztóvédelmi Központjának komplex tevékenysége, mely a kalkulátorok működtetésétől kezdve a rövid oktatófilmek, reklámok terjesztésén és a személyes tanácsadason keresztül egészen a civil és felsőoktatási ötletpályázatokig terjed.¹⁵ A Magyar Államkincstár JátékKincstár nevű applikációja a diákok befektetési ismereteinek játékos formában történő bővítését célozza meg.¹⁶

2015-től Magyarország is csatlakozott az „Európai Pénzhét” (European Money Week) rendezvénysorozathoz, 2017-től az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) a projektgazdája a köznevelésre fókuszáló „Pénz7 – Pénzügyi és Vállalkozói Témahét”-nek.¹⁷

A téma szempontjából fontos mérőföldkő, hogy 2017-től hét évre szóló, két éves cselekvési tervekre bontott országos szintű stratégia segíti a pénzügyi tudatosság fejlesztését, mely figyelembe veszi az OECD által közölt, bevált gyakorlatokat.¹⁸ A szakértői anyag hangsúlyozza, hogy *„Miközben a pénzügyi ismeretek tekintetében Magyarország lakossága más országokhoz képest nincs komoly lemaradásban, a pénzügyekhez való hozzáállása, szemlélete és tényleges magatartása (pénzügyi döntései) szempontjából a nemzetközi rangsor utolsó harmadában szerepel.”*¹⁹

A friss stratégia hatásai még nem értékelhetők, azonban megszületése előtt is számos – alulról építkező – szakmai program dolgozott a pénzügyi tudatosság formálásán, közülük a legjelentősebbek és fő profiljuk:

- OTP Fáy András Alapítvány (1992-ben az OTP Bank hívta életre) – Középiskolások Országos Pénzügyi és Gazdasági Oktatóközpontja (OK Oktatási Központ) Budapesten és Nyíregyházán, középiskolákba utazó oktatói hálózat, tematikus tréningek, e-learning, tesztek, kvízek, ötletpályázat, mentorprogram, pedagógusklub, Sulibank Élményportál, karriertanácsadás;²⁰
- Pénziránytű Alapítvány (alapítók: Diákhitel Központ, Magyar Bankszövetség, MNB; 2008) – általános- és középiskolások számára tankönyv- és tartalomfejlesztés (Iránytű a pénzügyekhez), nyári táborok, tanár-továbbképzés, PénzOkos Kupa, online játékos feladatok, BankVelem;
- Econventio Kerekasztal Közhasznú Pénzügyi Egyesület (magánszemélyek alapították 2010-ben) – webes pénzügyi vetélkedő, ismeretterjesztő táborok középiskolásoknak, tesztek felnőtteknek;²¹
- PénzSztár Hazai és Határon Túli Magyar Középiskolák Pénzügyi, Gazdasági és Vállalkozási Versenye (önszerveződő vetélkedő, neves szakértői testülettel és versenybizottsággal, támogatókkal) – éves verseny, tananyagokkal, felkészülést támogató segédletekkel, konferenciák, klubdelutánok, oktatói workshopok;²²
- Magyar Bankszövetség – a Pénz7 projekt egyik szervezője.

Az Állami Számvevőszék 2016-os kutatási jelentésében tette közzé a hazai pénzügyi tudatosságot szolgáló képzési programokra vonatkozó, kérdőíves felmérésből levont következtetéseit, mely megerősíti az általunk leírtakat: azaz az országos hatókörrel bíró

szervezetek programjai rendszerint a közoktatásban tanulókat szólítják meg, a leginkább rászoruló – például munkanélküli – felnőtt csoportokat viszont nem. A rövid időtartamú (pár órás) programok túlsúlya mellett a webes feladatmegoldások népszerűek, melyek csoportmunkában zajlanak, illetve vetélkedők, élményközpontú formák szolgálják a pénzügyi ismeretek átadását. A tematikák általában elérhetőek, a tananyagok már kevésbé.²³

A pénzügyi kultúra és a könyvtárak

A mai könyvtár már nem csak a könyvek tára, szerepe kiszélesedett.²⁴ Tengerentúli példák tucatjával lehet bizonyítani, hogy a közkönyvtári hálózat sikeresen kapcsolódhat be a társadalom pénzügyi műveltségének pallérozásába.²⁵ Az Amerikai Könyvtári Egyesület Használói- és Tájékoztató Szolgáltatások Szervezete Üzleti Tájékoztató és Információs Szekciójához (American Library Association = ALA, Reference and User Services Association = RUSA, Business Reference and Services Section = BRASS) kötődően 2014-ben adta ki *Financial Literacy Education in Libraries* című, meghatározó jelentőségű, a Múzeumi és Könyvtári Szolgáltatások Intézete (Institute of Museum and Library Services) által támogatott módszertani kötetét.²⁶ A különféle kompetenciafejlesztő programötleket felvonultató dokumentum fő fejezetei a következők:

1. Jövedelem
2. Hitelfelvétel, hitelezés
3. Megtakarítás és befektetés
4. Kiadások, költségek
5. Kockázatok, biztosítás
6. Pénzügyi műveltség oktatása a könyvtárban: jó gyakorlatok
7. Mellékletek (annotált bibliográfia, kulcskompetenciák, szakkifejezések magyarázata, mentorálási példák)

Az ALA Befektetési Oktatási Alapítvány (Investor Education Foundation = FINRA) támogatásával *Smart investing@your library* projektet működtet az Amerikai Egyesült Államok könyvtáraiban, mely segít eligazodni a pénzügyek világában.²⁷ A könyvtári hálózat tagjai számára modellprogramok, tréningek (webinárok, online kurzusok) segítik a tájékoztató munkát. A *Thinking Money* című utazó pénzügyi kiállítás („A traveling exhibition to U.S. public libraries”) pedig 2016–2018 között ötven amerikai közkönyvtárba jut el.²⁸

Az amerikai Közkönyvtári Egyesület (Public Library Association) önálló linkgyűjteményt épít a pénzügyi kultúra témakörében.²⁹

A magyarországi könyvtárakban egyelőre gyerekcipőben járnak az üzleti információs szolgáltatásokat katalizáló kezdeményezések. A rendszerváltás időszakában ígéretes programok indultak, amelyek azonban nem bizonyultak hosszú távon életképesnek.³⁰ Láthattuk, hogy a pénzügyi műveltség fejlesztésére ható hazai projektek sem számolnak a bibliotékákkal.

Pénzügyek a könyvtár- és információtudományi képzésben

A felsőoktatásban a Miskolci Egyetem úttörő szerepét hangsúlyozzák a mai elemzések, ahol 2017-ben *Pénzügyi kultúra* címmel önálló tárgyat vezettek be,³¹ 2018-ban pedig Fintelligence Pénzügyi Oktatási Centrumot adtak át, melynek „*célja az üzleti kultúrának és a lakossági pénzügyi tudatosságának fejlesztése, küldetése pedig az új kutatási eredmények, az innovatív technológiák, a modern fizetési rendszerek folyamatos megismerése és azok továbbítása, kommunikációja.*”³²

A könyvtárosképzésnek nincs szégyellnivalója.³³ A gazdasági, pénzügyi ismeretek már az 1990-es években megjelentek a főiskolai és egyetemi tematikákban, valamint a tanfolyamokon.³⁴ Terjedelmi okokból részletes történeti áttekintésre most nincs lehetőség, így az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának (ELTE BTK) jelenlegi gyakorlatára fókuszálunk. Az ELTE hálótervében 2001 óta jelenik meg a témakör, kezdetben a *Tájékoztató, információforrások* kurzusok és speciálkollégiumok keretében,³⁵ majd a bolognai típusú rendszerre áttérve, 2006 óta önálló tantárgy fejleszti a kapcsolódó készségeket, beleértve a ráépülő vállalkozásfejlesztési jellegű stúdiumokat is, melyek nem hiányozhatnak napjaink modern könyvtárosképzéséből.³⁶ A 2018-ban érvényes, témához kapcsolódó tantárgy kínálat maradéktalanul igazodik a hatályos képzési és kimeneti követelményekben (KKK) leírtakhoz,³⁷ amelyet a képzőintézmények, a szakmai szervezetek és a hallgatók együttműködésével 2015–2016-ban alkottunk meg:³⁸

Informatikus könyvtáros BA

(KKK szakmai jellemző: menedzsment ismeretek; 5–20 kredit)
információ- és tudásmenedzsment, EU-információ specializációk

- Gazdasági, vállalkozói, jogi alapismeretek
- Üzleti információ 1–2.
- Gazdasági szakirodalmi információ

Könyvtártudomány MA

(KKK szakmai jellemző: gazdasági és vezetési ismeretek, szervezetfejlesztés; 5–15 kredit)

Minden hallgató számára kötelező:

- Gazdasági ismeretek
- Piaccgazdaság és könyvtárügy az információs társadalomban
- Minőségmenedzsment

Kutatás-fejlesztési információmenedzsment specializáció

- Közgazdaságtudományi és jogi tájékoztatás

Üzleti információmenedzser specializáció

- Üzleti és jogi ismeretek
- Az üzleti információ elmélete és gyakorlata
- Szervezeti információgazdálkodás, térítéses információszolgáltatás

- Forrásszerzési, pályázatkészítési műhelymunka
- Projektmunka 1–2.

A foglalkozásokat rendszeresen vendégládók bevonásával – akik nemcsak a könyvtári szektorból, hanem a versenyszférából is érkeznek – szervezi a Tanszék. A szakmai együttműködésben részt vevő szervezetek közül kiemeljük az Infodok Kft.-t, a Magyar Telekom Nyrt. információsztolgáltató partnerét.

A pénzügyi kompetenciafejlesztésre kell támaszkodnia a vállalkozási ismeretek átadásának. A gazdaság működési mechanizmusával már tisztában lévő hallgatóknak – a magyar könyvtárosképzésben újdonságként – vezettük be információs kisvállalkozások létrehozásának és működtetésének modellezését.³⁹ Az oktatás életközelségét tanúsítja, hogy a félév végén gyakorló szakemberek értékelik az egyes cégek kreativitását, piacképességét és teljesítményét.⁴⁰

Tematikus összeállítások jelentek meg a szakajtóban,⁴¹ szakdolgozati⁴² és doktori (PhD) témaválasztások,⁴³ tudományos diákköri (TDK) szereplések⁴⁴ és egyéb szakmai aktivitási formák⁴⁵ bizonyítják a hallgatók egyértelmű érdeklődését. A könyvtárosképzésben fokozottan fel kell készíteni a hallgatókat a pályázatkészítési, forrásszerzési tevékenységekre is, melyek elengedhetetlen velejárói akár a forprofit, akár a nonprofit szektorban való boldogulásnak.⁴⁶

Könyvtárvezetés – gazdálkodási ismeretekkel, üzleti kapcsolatokkal

„Ha igazán hatékonyan szeretnének működni a könyvtárak, nem tehetik az üzleti szektor kizárásával.”⁴⁷ – hangsúlyozta 2018 tavaszán Markója Szilárd, az Országgyűlési Könyvtár vezetője a *Piacgazdaság és könyvtárügy az információs társadalomban* című mesterszakos kurzus vendégládójaként. Az általa elmondottakat erősíti az is, hogy Magyarországon minden – jogász vagy közgazdász végzettséggel nem rendelkező – magasabb könyvtári vezetőnek „állambiztosítási és vezetési ismereteket nyújtó tanfolyamot kell elvégeznie.”⁴⁸ A kör bezárult.

Jegyzetek és irodalom

1. MOLNÁR József: Vállalkozz okosan! = Spiritusz Campus Magazin, 6. évf. 3. sz. 2008. 8. p.
2. Együttműködési megállapodás a pénzügyi kultúra fejlesztés területén. MNB-PSZÁF. 2008. április 15. 1. p. Forrás: <https://www.mnb.hu/letoltes/0415mnbpszfamegallpodas-penzugyi-kultura-fejlesztje.pdf> [2018. május 7.]
3. Pl.: CUDE, Brenda J.: Financial literacy 501. = The Journal of Consumer Affairs. 44. vol. 2. no. 2010. 271–275. p. Forrás: <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01168.x> és STOLPER, Oscar A. – WALTER, Andreas: Financial literacy, financial advice, and financial behavior. = Zeitschrift Für Betriebswirtschaft, 87. vol. 5. no. 2017. 581–643. p. Forrás: <http://dx.doi.org/10.1007/s11573-017-0853-9> [2018. május 7.] Elméleti fejezetében továbbá nemzetközi kiindulópontok a pénzügyi kultúra meghatározására: KOVÁCS Péter –

- CSERI Cserne – ORSZÁG Gáborné: ECONVENTIO teszt. Célcsoportok összehasonlítása 2015. 4–11. p. Forrás: http://www.econventio.hu/download/1224/econventio-teszt-2015_3-korcsoport_eredmenyei.docx [2018. május 7.]
4. PL.: HUSZ Ildikó – SZÁNTÓ Zoltán Oszkár: Mi a pénzügyi kultúra? In: Meddig nyújtózkodjunk? A magyar háztartások és vállalkozások pénzügyi kultúrájának változása a válság időszakában. Szerk. Czákó Ágnes, Husz Ildikó, Szántó Zoltán. Budapest, BCE Innovációs Központ Nonprofit Kft., 9–14. p. és BÁRCZI Judit – ZÉMAN Zoltán: A pénzügyi kultúra és annak anomáliái. = Polgári Szemle, 11. évf. 1–3. sz. 2015. Forrás: <https://polgariszemle.hu/archivum/93-2015-junius-11-evfolyam-1-3-szam/gazdasagpolitika/651-a-penzuegyi-kultura-es-annak-anomaliai> [2018. május 7.]
 5. OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies 2016. 95 p. Forrás: <http://www.oecd.org/finance/oecd-infe-survey-adult-financial-literacy-competencies.htm> és ZSÓTÉR Boglárka – NÉMETH Erzsébet – LUKSANDER Alexandra: A társadalmi-gazdasági környezet változásának hatása a pénzügyi kultúrára. Az OECD 2010-es és 2015-ös kutatási eredményeinek összehasonlítása. = Pénzügyi Szemle, 62. évf. 2. sz. 2017. 251–266. p. Forrás: https://www.penzugyiszemle.hu/documents/zsoter-nemet-luksander-2017-2-mpdf_20170717153812_98.pdf [2018. május 7.]
 6. Financial literacy survey. Report on the key findings of the survey prepared for the World Bank. June 2010. Sofia, Bulgaria, Alpha Research. 190 p. Forrás: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/12876> [2018. május 7.] és Financial capability surveys around the world. Why financial capability is important and how surveys can help. The World Bank. 8 p. Forrás: <http://responsiblefinance.worldbank.org/~media/GIAWB/FL/Documents/Publications/Why-financial-capability-is-important.pdf> [2018. május 7.]
 7. NÉMETH Erzsébet [et al.]: Pénzügyi kultúra fejlesztési programok felmérése. Kutatási jelentés. 2016. április. Budapest, Állami Számvevőszék, 2016. 43. p. Forrás: https://www.asz.hu/storage/files/files/Publikaciok/Elemzesek_tanulmanyok/2016/penzugyi_kult_fejl_programok.pdf?download=true [2018. május 7.] Vö.: Szánalmas a magyarok pénzügyi tudása, és még finoman fogalmaztunk. Portfolio, 2016. október 14. Forrás: <https://www.portfolio.hu/befektetes/ongondoskodas/szanalmas-a-magyarok-penzugyi-tudasa-es-meg-finoman-fogalmaztunk.238645.html> [2018. május 7.]
 8. MULLER, Patrice [et al.]: Consumer protection aspects of financial services. Brussels, European Union, 2014. Forrás: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/507463/IPOL-IMCO_ET%282014%29507463_EN.pdf [2018. május 7.] doi: 10.2861/3221
 9. VALANT, Jana: Improving the financial literacy of European consumers. Briefing. May 2015. European Parliamentary Research Service. Members' Research Service. PE 557.020 Forrás: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/557020/EPRS_BRI\(2015\)557020_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/557020/EPRS_BRI(2015)557020_EN.pdf) [2018. május 7.]
 10. PATWARDHAN, Anju – SINGLETON, Ken – SCHMITZ, Kai: Financial inclusion in the digital age. Including list of 100 leading financial technology companies promoting financial inclusion. March 2018. Forrás: <https://responsiblefinanceforum.org/wp-content/uploads/2018/03/FinancialInclusionintheDigitalAge.pdf> [2018. május 7.]
 11. OECD International gateway for financial education. Forrás: <http://www.financial-education.org/standards.html> [2018. május 7.] Good Practices for Financial Consumer Protection.

- June 2012. Washington, The World Bank. Forrás: http://siteresources.worldbank.org/EXT/FINANCIALSECTOR/Resources/Good_Practices_for_Financial_CP.pdf [2018. május 7.]; RUTLEDGE, Susan L.: Good practices for consumer protection and financial literacy in Europe and Central Asia. A diagnostic tool. Washington, The World Bank. 2010. EC-SPF Working Paper 001 http://siteresources.worldbank.org/INTECAREGTOPPRVS-ECDEV/Resources/GoodPractices_August2010.pdf Financial Education – National strategies in Europe good practices report. Published at the launch of the first European Money Week. March 2015. Forrás: https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/GoodPracticesReport_EuropeanMoneyWeek-FINAL.pdf [2018. május 7.]
12. 31/2012. (IV. 3.) OGY határozat a lakossági deviza-eladósodás megakadályozásához szükséges kormányzati intézkedésekről. Forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a12h0031>. OGY [2018. május 7.]
13. Vö.: Pénzügyileg tudatos generáció felnevelése a cél. Kormányzat. Nemzetgazdasági Minisztérium. 2018. március 19. Forrás: <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-minisztterium/hirek/penzugyileg-tudatos-generacio-felnevelese-a-cel> [2018. május 7.]
14. NÉMETH Erzsébet szerk.: Az Állami Számvevőszék szerepe a pénzügyi kultúra fejlesztésében. Projektfüzet. Budapest, Állami Számvevőszék, 2014. Forrás: <https://www.asz.hu/storage/files/files/Szakmai%20kutat%C3%A1s/2014/t366.pdf?ctid=744> [2018. augusztus 8.]
15. Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ. MNB. Forrás: <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem> [2018. május 7.]
16. Új szolgáltatást indított a Kincstár. Magyar Államkincstár. Forrás: <http://www.allamkincstar.gov.hu/hu/oldalak/tartalom/5928> [2018. május 7.]
17. Pénz7. Forrás: <http://www.penz7.hu> [2018. május 7.]
18. Pénzügyi tudatosság fejlesztésének stratégiája. 2017. Forrás: <http://www.kormany.hu/download/5/39/21000/P%C3%A9nz%C3%BCgyi%20tudatoss%C3%A1g%20fejleszt%C3%A9s%C3%A9nek%20strat%C3%A9gi%C3%A1ja.pdf> [2018. május 7.]
19. Uo. 16. p.
20. 1188/2017. (IV. 10.) Korm. határozat a fiatalok pénzügyi tudatosságát növelő oktatási kompetenciák támogatásáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A17H1188.KOR×hift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT> [2018. május 7.]
21. Econventio. Forrás: <http://econventio.hu> [2018. május 7.]
22. PénzSztár. Forrás: <http://penzsztar.hu> és HORVÁTH Ilona: A nemzetközi és hazai pénzügyi, gazdasági oktatás eredményei a kutatások tükrében. A PénzSztár verseny mint a pénzügyi, gazdasági műveltség fejlesztésének sajátos lehetősége. = Új Pedagógiai Szemle. 67. évf. 7–8. sz. 2017. 18–43. p. Forrás: http://folyoiratok.ofi.hu/sites/default/files/journals/upsz_2017_7_8.pdf [2018. május 7.]
23. A programok hatékonyságát számos szakcikk veszi górcső alá, pl.: NÉMETH Erzsébet [et al.]: Körkép és körkép a pénzügyi kultúra fejlesztését célzó képzésekről. = Pénzügyi Szemle, 61. évf. 2. sz. 2016. 407–428. p. Forrás: https://www.penzugyiszemle.hu/documents/nemeth-2016-3pdf_20161214122212_31.pdf [2018. május 7.] és NÉMETH Erzsébet: Pénzügyi kultúrát fejlesztő képzések: felmérés és diagnózis. = Új Pedagógiai Szemle, 67. évf. 7–8. sz. 2017. 46–68. p. Forrás: http://folyoiratok.ofi.hu/sites/default/files/journals/upsz_2017_7_8.pdf [2018. május 7.]

24. KISZL Péter: Könyvtárak a közösségért – New Yorkban. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 61. évf. 9. sz. 2014. 315–330. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/433> [2018. május 7.] és KISZL Péter: Ki viszi át...? A könyvtárak társadalmi felelősségvállalása a digitális korban. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 64. évf. 1. sz. 2017. 1–23. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/774> [2018. május 7.]
25. BELL, Lori [et al.]: Financial information literacy services at your library. = Searcher. 17. vol. 6. no. 2009.18–21., 53. p., RIZK, Daad A. – BOWEN, Cathy F.: Libraries and financial literacy programs. = Journal of Business and Librarianship, 20. vol. 1–2. no. 2015. 1–6. p. Forrás: <https://doi.org/10.1080/08963568.2015.978722> és FAULKNER, Ashley E.: Financial literacy education in the United States. Library programming versus popular personal finance literature. = Reference & User Services Quarterly, 56. vol. 2. no. 2016. 116–125. p. Forrás: <https://journals.ala.org/index.php/rusq/article/view/6189/8028> [2018. május 7.]
26. Financial literacy education in libraries. Guidelines and best practices for service. ALA RUSA BRASS. 2014. Forrás: http://www.ala.org/rusa/sites/ala.org.rusa/files/content/FLEGuidelines_Final_September_2014.pdf [2018. május 7.] és KIT, Keller [et al.]: Meeting the need for library-based financial literacy education. = Reference & User Services Quarterly, 54. vol. 3. no. 2015. 47–51. p. Forrás: <https://journals.ala.org/rusq/article/download/5643/6974> [2018. május 7.]
27. Smart investing@your library. Forrás: <http://smartinvesting.ala.org> [2018. május 7.]
28. Thinking Money. Forrás: <https://apply.ala.org/thinkingmoney> [2018. május 7.]
29. Financial Literacy. ALA Public Library Association. Forrás: <http://www.ala.org/pla/resources/tools/programming-instruction/financial-literacy> [2018. május 7.]
30. Bővebben: KISZL Péter: Hogyan tovább? Üzleti információszolgáltatás a magyarországi könyvtárakban. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 51. évf. 9. sz. 2004. 371–378. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/1143> [2018. május 7.]
31. A korábban már említett nemzeti stratégia (Pénzügyi tudatosság fejlesztésének stratégiája) célul tűzi ki ennek kötelező kiterjesztését a magyar felsőoktatásra, ld. 19. p. Kapcsolódó kiadvány: PÁL Zsolt: A pénzügyi kultúra aktuális kérdései, különös tekintettel a banki szolgáltatásokra. Miskolc, A közgazdaságtani-módszertani képzés fejlesztéséért Alapítvány, 2017. Forrás: <http://www.penz7.hu/uploads/images/ckfinder/files/tanulmánykotetfinal.pdf> [2018. május 7.]
32. Fintelligence Pénzügyi Oktatási Centrumot adtak át a Miskolci Egyetemen. Forrás: http://www.uni-miskolc.hu/hirek/1604/fintelligence_penzugyi_oktatasi_centrumot_adtak_at_a_miskolci_egyetemen [2018. május 7.]
33. Vö. MIHALKOVNÉ SZAKÁCS Katalin: A kompetens vállalkozásoktató pedagógus. A vállalkozásoktatás eredményessége és hatékonysága a felsőoktatásban. = Vezetéstudomány, 46. évf. 8. sz. 2015. 57–66. p.
34. Részletesen: KISZL Péter: Business – informatikus könyvtáros hallgatóknak. A vállalkozói, üzleti információ oktatása a felsőfokú könyvtárosképzésben. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 51. évf. 11. sz. 2004. 484–494. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/1656> [2018. május 7.]
35. Az ezredforduló fejleményeiről tudósít: KISZL Péter: Vállalkozói, üzleti információforrások című kurzus az ELTE BTK Könyvtártudományi – Informatikai Tanszékén. = Könyv,

- Könyvtár, Könyvtáros, 11. évf. 5. sz. 2002. 28–33. p. és KISZL Péter: Üzleti információs ismeretek könyvtáros hallgatóknak. = Könyvtári Levelező/lap, 15. évf. 7. sz. 2003. 21–22. p.
36. A témakör kifejtését ld.: KISZL Péter: Üzleti információ, céginformáció és a könyvtárak. Budapest, ELTE, 2005.
37. 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600018.EMM×hift=ffffff4&txreferefer=00000001.TXT> [2018. május 7.]
38. KISZL Péter: Újratervezés a könyvtárosképzésben. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 62. évf. 11–12. sz. 2015. 399–414. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/605> [2018. május 7.] és KISZL Péter: Könyvtártudomány 2017-től – a katedra szemszögéből. = Könyv és Nevelés, 19. évf. 1. sz. 2017. 26–37. p. Forrás: <http://folyoiratok.ofi.hu/konyv-es-neveles/konyvtartudomany-2017-tol-a-katedra-szemszogeabol> [2018. május 7.]
39. Kiszl Péter vonatkozó kurzusairól ld.: HABÓK Lilla: Információs vállalkozások a bölcsészszakon. = KIT Hírlevél, 2009. május 13. Forrás: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=informacios_vallalkozasok_a_bolcseszszakon [2018. május 7.] és BENEDEK Janka: Az információs kisvállalkozások trendjei az ELTE hallgatóinak projektmunkái alapján. Szakdolgozat. Budapest, ELTE BTK, 2010. (témavezető: Kiszl Péter). A 2017. decemberi értékelésről szóló bloghír: Információs kisvállalkozások és könyvtárosok. Forrás: <http://elte-lis.blogspot.com/2018/01/informacios-kisvallalkozasok-es.html> [2018. május 7.]
40. A felsőoktatási intézmények ma már rendszeresen hirdetnek hasonló tanfolyamokat (pl. Start-up és innovációmenedzsment-műhelymunka). Forrás: <https://www.elte.hu/content/start-up-es-innovacio-menedzsment-muhelymunka.t.5877> [2018. május 7.] vagy pályázatokat (pl. ELTE Innovatív hallgatói ötletpályázat). Forrás: <https://www.elte.hu/content/innovativ-hallgatoi-otletpalyazat-2018-hatarido-hosszabbitas.t.15803> [2018. május 7.]. Itt kell megemlíteni a Fiatal Vállalkozók Szövetsége (FIVOSZ: <https://fivosz.hu>) tevékenységét és az OFA Nonprofit Kft. Vállalkozz itthon fiatal! programját <http://ofa.hu/vallalkozz-itthon-fiatal> [2018. május 7.]
41. Pl. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 56. évf. 6. sz. 2009. Korszerű menedzsment eljárások tematikus szám Juhász Éva, Horváth Sarolta és Tóth Gabriella egyetemi szakdolgozatai alapján készült tanulmányokkal (témavezető: Kiszl Péter) Forrás: http://tmt-archive.omikk.bme.hu/issue.html@issue_id=505.html [2018. május 7.]
42. Két friss példa a jelenleg készülő mesterszintű szakdolgozatokból: FARKAS Csenge: Információs szakemberek az üzleti szférában és NEMESHÁZY Marcell: Az üzleti információszolgáltatás helye a közkönyvtárakban (mindkettő témavezetője: Kiszl Péter).
43. Pl. JUHÁSZ Éva: Könyvtárgazda(g)ság: pénzügyi vonatkozású korszerű menedzsment eljárások könyvtári alkalmazása című készülő doktori disszertációja (témavezető: Kiszl Péter).
44. BENEDEK Janka: A jövő információmenedzsereinek reklám és marketingstratégiai elképzelései. OTDK. Különdíj. 2011. (témavezető: Barátné Hajdu Ágnes és Kiszl Péter)
45. Az év turisztikai témájú szakdolgozata 2011 pályázaton különdíjas: VÖRÖS Ildikó: A siófoki városi könyvtár marketingtevékenysége és az idegenforgalom nyújtotta lehetőségek (témavezető: Kiszl Péter). Átadták „Az év turisztikai témájú szakdolgozata 2011” pályázat díjait. Forrás: <https://turizmus.com/szallashely-vendeglatas/atadtak-az-ev-turisztikai-temaju>

szakdolgozata-2011-palyazat-dijait-1103888 [2018. május 7.] Több kapcsolódó hallgatói tanulmány: KISZL Péter szerk.: Trendek a hazai és nemzetközi könyvtárügyben. Eger, Líceum Kiadó, 2013.

46. Ennek keretében támogatjuk pl. az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány tevékenységét: KISZL Péter: Könyvtártudomány elméletben és gyakorlatban – intézményi együttműködés az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 61. évf. 7–8. sz. 2014. 262–263. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/407> [2018. május 7.] és KISZL Péter: Alapítvány a könyvtárért: közgyűteményi forrásteremtés civil eszközökkel. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 62. évf. 6. sz. 2015. 239–241. p. <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/210> [2018. május 7.]
47. „Ha igazán hatékonyan szeretnének működni a könyvtárak, nem tehetik az üzleti szektor kizárásával.” – Markója Szilárd intézetünkben. ELTE LIS. Forrás: <http://elte-lis.blogspot.com/2018/05/ha-igazan-hatekonyan-szeretnenek.html> [2018. május 7.]
48. 50/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a művészeti, a közművelődési és a közgyűteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyával összefüggő egyes kérdések rendezésére 6/G. § (1) és (3). Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99200150.kor> [2018. május 7.] A Könyvtári Intézet által szervezett „Államháztartási és vezetési ismeretek többfunkciós kulturális intézmények vezetői számára” képzésről bővebben: <https://ki.oszk.hu/tanfolyamok/allamhaztartasi-es-vezetesi-ismeretek-tobbfunkcios-kulturalis-intezmenyek-vezetoi> [2018. május 7.]

Kiszl Péter könyvtáros és közgazdász végzettségű habilitált egyetemi docens, az ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézetének igazgatója, az Információtudományi Tanszék és a Könyvtártudományi Doktori Program vezetője, az informatikus könyvtáros BA és a könyvtártudomány MA szak felelőse. Kutatási területei: információ- és tudásmenedzsment, üzleti információ, könyvtárosok és információs szakemberek vállalkozói kompetenciájának fejlesztése.